

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ، ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۳۹۸/۹/۲۰

پوست:

آیین نامه اعطای جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

در راستای بندهای (۱۲) و (۱۳) از ماده (۲) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، آیین نامه اعطای جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران که از این پس کتاب سال نامیده می شود به منظور شناسایی و معرفی کتاب های برتر، کمک به اعتلای سطح دانش و فرهنگ مکتوب جامعه اسلامی ایران، حفظ استقلال و هویت فرهنگی و حمایت و تشویق پدیدآورندگان متعهد و متخصص کتاب کشور به شرح زیر ابلاغ گردید:

ماده ۱. تعاریف

۱. **معاونت امور فرهنگی:** یکی از معاونت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که براساس شرح وظایف، شناسایی، بزرگداشت و چگونگی تکریم و تجلیل از پدیدآورندگان آثار نوشتاری (داخلی و خارجی) و چگونگی تشویق، حمایت و اهدای جوایز و نشان های فرهنگی را بر عهده دارد.

۲. **مؤسسه خانه کتاب:** مؤسسه ای غیرانتفاعی و غیردولتی است که با هدف ارائه خدمات مختلف در حوزه کتاب از جمله اطلاع رسانی در زمینه کتاب های منتشر شده در ایران و نقد کتاب از سال ۱۳۷۲ آغاز به کار کرده و پایگاه اینترنتی آن، به منظور در دسترس قرار دادن اطلاعات کتابها در سال ۱۳۷۷ تأسیس شده است.

۳. **جایزه کتاب سال:** جشنواره ای که در آن همه کتاب هایی که طی یک سال شمسی گذشته با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نخستین بار منتشر شده و توسط ناشران یا پدیدآورندگان به دبیرخانه ارسال شده باشد، مورد داوری و ارزیابی قرار می گیرند و آثار برگزیده و شایسته تقدیر انتخاب می شوند. این آثار در سه گروه تألیف، ترجمه و احیای متون (تصحیح) تقسیم می شوند و موضوع های اصلی هر گروه شامل همه شاخه های علوم و معارف براساس استاندارد رده بندی کتابخانه ای مورد قبول وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۲۰

پیوست:

۴. **تألیف:** پدیدآوردن اثری که محصول خلاقیت ذهن و هنر نویسنده و یا نتیجه تحقیق و ابتکار او باشد و کپی از کار دیگران محسوب نشود.

۵. **احیای متون (تصحیح):** به معنای بازخوانی، بازنویسی و آماده‌سازی یک متن براساس نسخ معتبر و ارائه نزدیک‌ترین متن به نوشته مؤلف است.

۶. **ترجمه:** برگردان درست و دقیق کتاب از زبان‌های دیگر به فارسی است.

۷. **اثر برگزیده:** کتابی است که در بخش تألیف و تصحیح از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۹۰ تا ۱۰۰ امتیاز و در بخش ترجمه میانگین ۹۵ تا ۱۰۰ امتیاز را کسب کرده باشد.

۸. **اثر شایسته تقدیر:** کتابی است که در بخش تألیف و تصحیح از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۸۰ تا ۹۰ امتیاز و در بخش ترجمه میانگین ۸۵ تا ۹۵ امتیاز را کسب کرده باشد.

ماده ۲. ساختار و ارکان

ارکان و ساختار اجرایی این آیین‌نامه شامل موارد زیر است:

۱. **دبیر علمی:** دبیر علمی از میان شخصیت‌های علمی - فرهنگی با پیشنهاد معاون امور فرهنگی و با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برای مدت یک‌سال منصوب می‌شود و عهده‌دار وظایف زیر است:

- معرفی استادان و صاحب‌نظران طراز اول گروه‌های مختلف علمی به معاون امور فرهنگی برای انتخاب اعضای هیئت علمی.

- بررسی پیشنهادهای هیئت داورانی که از سوی هیئت علمی معرفی می‌شوند.

- تشکیل جلسات هیئت علمی و داوری و نظارت بر روند داوری‌ها.

- ارائه گزارش مکتوب و مستند روند داوری به هیئت علمی.

- تنظیم بیانیه هیئت داوران.

- هدایت و نظارت بر عملکرد دبیرخانه.

- تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه اجرایی جایزه کتاب سال به هیئت علمی و بازبینی سالانه در صورت لزوم.

- تهیه پرسش‌نامه‌های داوری در هر سه گروه موضوعی (مورد اشاره در بند ۳ ماده ۱) و بازنگری‌های سالانه در نوع پرسش‌ها.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۲۰

پوست:

تبصره: دبیر علمی می‌تواند بخشی از اختیارات نظارتی خود را در زمینه داوری و انتخاب کتاب‌ها به اشخاص واجد صلاحیت علمی با هماهنگی دبیرخانه تفویض نماید. در صورتی که بنابر دلایل متقن از نظر دبیر علمی در داوری کتاب‌ها اشتباه صورت گرفته باشد، وی مراتب را به هیئت علمی منعکس می‌کند و نظر هیئت مزبور ملاک عمل است.

۲. هیئت علمی: اعضای هیئت علمی عبارتند از ۹ نفر استادان و صاحب‌نظران طراز اول گروه‌های مختلف علمی، فرهنگی و دینی، «مدیرکل دفتر توسعه کتاب و کتابخوانی» و «مدیرعامل مؤسسه خانه کتاب» (مجموعاً ۱۱ نفر) که به پیشنهاد معاون امور فرهنگی و با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به مدت یک‌سال به عضویت هیئت مذکور منصوب می‌شوند.

وظایف هیئت علمی عبارتند از :

- تدوین و تصویب آیین‌نامه‌های داخلی و اجرایی و نیز معیارهای ارزیابی آثار.
 - تعیین و انتصاب اعضای هیئت داوران در تمام گروه‌ها.
 - نظارت بر همه مراحل داوری و عملکرد گروه‌های داوری.
 - بررسی و تصویب دستورالعمل اجرایی.
 - تأیید آثار برگزیده (با توجه به مرحله سوم روند داوری).
 - انتخاب آثار برگزیده و شایسته تقدیر جایزه جلال آل‌احمد و جشنواره شعر فجر برای کتاب سال.
- تبصره ۱. جلسات هیئت علمی با حضور نصف به‌علاوه یک نفر از اعضا رسمیت پیدا می‌کند و تصمیمات با رأی اکثریت اعضا اتخاذ می‌شود.

تبصره ۲. هیئت علمی می‌تواند هر ساله تعداد محدودی از آثار را که در ساختار علمی و داوری کتاب سال قرار نمی‌گیرند، اما جریان‌ساز بوده و به نوعی در گسترش مطالعات علمی و فرهنگی و فرهنگ کتاب و کتابخوانی مؤثر است برای تقدیر در بخش‌های جنبی مراسم کتاب سال انتخاب نماید. این آثار امتیازات مترتب بر برگزیدگان و شایستگان تقدیر کتاب سال را نخواهد داشت.

تبصره ۳. هیئت علمی می‌تواند هر سال بنابر اقتضا از یک محقق و پژوهشگر با توجه به آثار وی در مراسم شایستگان تقدیر، تجلیل به عمل آورد.

تبصره ۴. هیئت علمی می‌تواند با ذکر دلایل متقن هر سال از یک ناشر در مراسم شایستگان تقدیر، تجلیل به عمل آورد.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۲۰

پوست:

۳. هیئت داوران: هیئت داوران شامل ۶۴ گروه علمی از میان استادان و صاحب نظران هستند که با پیشنهاد دبیر علمی و تأیید هیئت علمی تعیین می شوند و با دعوت دبیر علمی آغاز به کار می نمایند. تعداد داوران هر گروه حداقل سه نفر است که توسط دبیر علمی بر همه مراحل سه گانه داوری نظارت خواهند داشت.

۴. دبیرخانه: امور دبیرخانه توسط معاونت امور فرهنگی انجام و یا به یکی از مؤسسات صاحب صلاحیت سپرده می شود. وظایف دبیرخانه به شرح زیر است:

- تفکیک و طبقه بندی موضوعی آثار دریافت شده در گروه های علمی.
- ثبت آثار در سامانه کتاب سال.
- برگزاری جلسات داوری و هیئت علمی.
- تأیید کاربرگ های داوری در سامانه کتاب سال.
- انجام امور مربوط به آیین پایانی اهدای جایزه برگزیدگان و شایستگان تقدیر.
- تهیه و تدوین کتاب گزارش جایزه در هر دوره.
- تهیه گزارش مالی حق الزحمه داوران و اعضای هیئت علمی
- ورود اطلاعات و روزآمدسازی تارنمای کتاب سال.
- تهیه و ارائه گزارش های مورد نیاز.
- انجام سایر وظایف محول شده.

ماده ۳. فرآیند انتخاب

دبیرخانه جایزه کتاب سال فروردین ماه هر سال، با اطلاع رسانی به نحو مقتضی، از تمام ناشران، مؤلفان، مترجمان و مصححان کشور دعوت می کند تا آثار خود را که طی سال شمسی گذشته برای نخستین بار منتشر کرده اند، تا پایان شهریور به دبیرخانه ارسال کنند. این فراخوان تا بیستم مهرماه می تواند تمدید شود.

ماده ۴. روند داوری

داوری و انتخاب کتاب سال طی ۳ مرحله صورت می پذیرد:
مرحله اول: ابتدا تمام کتاب های ارسال شده هر گروه به دبیرخانه در جلسه ای مشترک توسط سه نفر از هیئت داوری گروه مربوط با نظارت دبیر علمی، ارزیابی می شود و آثار با رأی اکثریت اعضا به مرحله بعد راه می یابند.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۲۰

پوست:

مرحله دوم: کتاب‌های راه‌یافته به مرحله دوم داوری توسط سه تن از داوران - که به‌انتخاب هیئت داوران هر گروه خواهند بود - بررسی می‌شوند و نتایج ارزیابی در فرم‌های ویژه‌ای که توسط هیئت علمی بدین منظور تهیه می‌شود، درج می‌گردد. کتاب‌هایی که از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۸۰ امتیاز یا بیشتر را کسب کنند، به مرحله نهایی داوری راه می‌یابند.

مرحله سوم (نهایی): هیئت داوران با بررسی نتایج ارزیابی، آثار برگزیده را انتخاب می‌نمایند. در این مرحله با جمع آرای داوران، یک اثر از میان آثاری که میانگین ۹۰ امتیاز و بیش از آن را کسب کرده‌اند، به‌عنوان اثر برگزیده معرفی می‌شود. سپس برای تأیید نهایی به هیئت علمی معرفی می‌شود.

تبصره ۱. کتاب‌های داستان بزرگسال، تاریخ و نقد و پژوهش ادبی (تألیف)، مستندنگاری، شعر بزرگسال و کودک و نوجوان، به‌دلیل همپوشانی با داوری در جایزه جلال آل‌احمد و جشنواره شعر فجر در جایزه کتاب سال بررسی نمی‌شود.

تبصره ۲. آثار منتخب در جایزه جلال آل‌احمد و جشنواره شعر فجر توسط هیئت علمی جایزه کتاب سال جزو آثار منتخب کتاب سال قرار خواهند گرفت و در جایزه کتاب سال فقط تندیس و لوح تقدیر دریافت خواهند کرد.

تبصره ۳. در پایان داوری در هر رشته حداکثر تا ۳ اثر به‌عنوان شایسته تقدیر معرفی می‌شوند.

تبصره ۴. انتخاب مشترک حداکثر ۳ اثر به‌عنوان اثر برگزیده یا شایسته تقدیر با تشخیص هیئت داوران بلامانع است.

تبصره ۵. در روند داوری، نتایج بررسی‌ها و صورت‌جلسات داوری‌ها، همه به‌عنوان اسناد محرمانه تلقی شده و اسامی برگزیدگان و شایستگان تقدیر پس از تصویب هیئت علمی جایزه کتاب سال و تأیید نهایی معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسمیت قانونی پیدا می‌کند و پس از برگزاری مراسم کتاب سال در سایت شفافیت برای اطلاع عموم قرار می‌گیرد.

تبصره ۶: هرگونه اعتراض به روند داوری و نوع داوری‌ها باید به صورت کتبی به دبیرخانه کتاب سال داده شود و دبیرخانه حداکثر تا ۳۰ روز اداری پاسخ اعتراض را مستدل و مستند ارائه می‌نماید.

ماده ۵. معیارهای داوری

معیارهای ارزیابی کتاب برگزیده یا شایسته تقدیر سال عبارتند از:

- ۱- تأثیرگذاری در ارتقای سطح علمی و فرهنگی کشور.
- ۲- تازگی و نوآوری در موضوع، ساختار، پرداخت و نگاه کتاب.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۲۰

پوست:

- ۳- رعایت استانداردها در ساخت، فصل‌بندی، نگارش، دستور زبان و واژگان.
- ۴- رعایت استانداردها در ذکر منابع و مآخذ در آثار تحقیقی و پژوهشی.
- ۵- بهره‌مندی از قدرت تحلیل و استنتاج منطقی.
- ۶- ارزشمندی علمی و محتوایی کتاب.
- ۷- استحکام و زیبایی زبان.
- ۸- التزام به ارزش‌های فرهنگی، دینی و انسانی.
- ۹- برخورداری از قدرت اقناع و تأثیرگذاری عمیق بر مخاطب.
- ۱۰- رعایت استانداردهای تألیف، تصحیح و ترجمه.
- ۱۱- پاکیزگی و آراستگی کتاب از حیث حروف‌چینی، صفحه‌آرایی، چاپ، صحافی و طراحی جلد.

ماده ۶. جایزه

جایزه برگزیدگان کتاب سال شامل تندیس، لوح تقدیر به امضای رئیس جمهور و هدیه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. جایزه شایستگان تقدیر شامل لوح تقدیر به امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و هدیه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

تعیین نوع، میزان و نحوه اعطای هدایای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در مورد این ماده به پیشنهاد هیئت علمی و تصویب معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

- تبصره ۱. میزان هدایای مربوط به بخش ترجمه ۳۰ درصد کمتر از هدایای بخش تألیف و تصحیح است.
- تبصره ۲. در صورتی که پدیدآورندگان کتاب برگزیده یا شایسته تقدیر بیش از یک نفر باشند، متناسب با سهم هر فرد، جوایز بین افراد تقسیم می‌شود. مرجع تشخیص تقسیم جوایز، در صورت وجود قرارداد، قراردادهای پدیدآورندگان با ناشران خواهند بود. در صورت عدم وجود قرارداد، براساس سایر قرائن و آمارات خواهد بود.
- تبصره ۳. در صورت انتخاب مشترک دو یا چند اثر به‌عنوان اثر برگزیده یا شایسته تقدیر جایزه مربوطه به صورت مساوی بین آنها تقسیم می‌شود.

ماده ۷. سایر مقررات

- ۱- ملاک سال انتشار، شناسنامه کتاب است.
- ۲- در ویراست جدید کتاب‌ها چنانچه به تشخیص گروه داوری حداقل ۴۰ درصد محتوا نسبت به ویراست قبلی تغییر کرده باشد، در صورت عدم برگزیده شدن در دوره‌های قبلی جایزه کتاب سال، مجدداً قابل بررسی خواهد بود.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

وزیر

شماره: ۲۵۱۸۵۳

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۲۰

پیوست:

۳- اگر کتابی (تألیف، ترجمه و تصحیح) در یک دوره قبل بنا به دلایل موجه و خارج از اراده صاحب اثر از ارزیابی و داوری در جایزه جا مانده باشد، به تشخیص هیئت علمی می‌تواند در سال جاری ارزیابی و داوری شود.
۴- هر مجلد از کتاب‌های دوره‌ای، در صورت استقلال محتوایی حکم یک کتاب مستقل را دارد؛ در غیر این صورت، بررسی کتاب منوط به انتشار بیش از نیمی از مجلدات است. مرجع تشخیص این امر مقدمه کتاب، توضیح پدیدآورندگان، استعلام از ناشر کتاب و قرارداد بین ناشر و مؤلف است.
۵- مجموعه مقالاتی که به صورت کتاب چاپ شده‌اند از دایره انتخاب و داوری جایزه کتاب سال خارج است، مگر اینکه «وحدت موضوعی» بر آن حاکم باشد. شایان ذکر است میزان جایزه براساس قرارداد فیما بین ناشران با گردآورنده و نویسندگان یا مترجمان اهدا می‌شود.

۶- کتاب‌های کمک‌آموزشی و عکس‌برداری شده از کتاب‌های خارجی از دایره انتخاب و داوری جایزه کتاب سال خارج است.

ماده ۸. مسئولیت اجرا

مسئولیت اجرای جایزه کتاب سال برعهده معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

ماده ۹. این آیین‌نامه در ۹ ماده و ۱۳ تبصره در تاریخ ۱۳۹۸/۹/۲۰ به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید و لازم الاجراست. سایر مقررات وزارتی در این زمینه، به‌ویژه آخرین آیین‌نامه مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱ از این تاریخ ملغی گردید.

سید عباس صالحی
وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی